

Hålet i Estonias skrov - en sensation men ingen överraskning

Alltsedan den fruktansvärda septembernatt för 26 år sedan då passagerarfärjan Estonia sjönk i Östersjön, med 852 omkomna som följd, har det rått oklarhet om orsaken till katastrofen. Vad många misstänkt men ansvariga politiker och myndigheter vägrat acceptera som en möjlighet är nu ett faktum: det finns en tidigare okänd skada i form av ett hål i fartygets skrovsida. Hålet kan ha haft en avgörande betydelse för olyckans förlopp. Nu krävs omedelbara åtgärder från den svenska regeringens sida.

TV-kanalen Discoverys reportageteam har gjort ett modigt och mästerligt journalistiskt arbete, och upptäckten av hålet i fartygssidan är sensationell. Dock borde den inte komma som en överraskning - krav har i årtionden rests från både anhöriga till omkomna, från överlevande och andra engagerade personer på att vraket måste undersökas för att se om där finns en öppning under vattenlinjen som kan förklara färjans annars obegripligt snabba sjunkförlopp - hon gick till botten på mindre än en timme. Ansvariga politiker har konsekvent ignorerat dessa krav, även när de uttalats av forskare och experter.

Estonias skrov har därför, hur märkligt det än kan låta, aldrig undersökts på ett noggrant sätt i myndigheters regi. Regeringarna i Sverige, Estland och Finland, de tre länder som stod bakom den officiella haveriutredningen, har ständigt motsatt sig en dykoperation för att söka sanningen. Det är nu inte längre möjligt. Discoverys bilder visar att det finns en omfattande skada i skrovet och att det är fullt möjligt att låta teknisk expertis undersöka den.

Viktiga frågor att besvara är dels vilken betydelse den flera kvadratmeter stora öppningen i Estonias nedre styrbordssida kan ha haft för att hon vattenfylldes så snabbt, men givetvis också vad det var som åstadkom den. Av filmbilderna att döma har det skett en påverkan utifrån med stor kraft. Var det följden av en olyckshändelse, eller utsattes färjan för ett angrepp i syfte att stoppa den, eller till och med att sänka den?

Nu är inte tid för spekulationer, nu krävs en officiell undersökning präglad av skyndsamhet, noggrannhet och transparens, avseende inte bara det nyupptäckta hålet utan hela fartygsskrovet. Det är svenska regeringens ansvar att omgående ta initiativ till en sådan dykoperation med full och öppen redovisning av resultaten till allmänheten och media i alla länder som berördes av katastrofen.

Det finns inget godtagbart alternativ till detta och inga godtagbara argument emot. Den på svenskt initiativ tillkomna gravfridslag som har syftat till att omöjliggöra dykningar till vraket kan inte utgöra ett hinder. Respekten för de omkomna står inte i motsats till behovet att nå fram till en välgrundad förklaring till deras död. Den uppfattningen ställde sig även Svenska kyrkan bakom redan år 2008 genom den dåvarande ärkebiskopen.

Vi efterlyser också en fullständig och opartisk genomlysning av hur Estoniakatastrofen hanterats från myndighetshåll under de gångna 26 åren. Varför har alla vittnesuppgifter och tekniska fakta som tytt på en okänd skada i skrovet negligerats? Vad har oviljan att undersöka vraket bottnat i? Har det någonstans funnits kunskap om det nu upptäckta hålet som har tryckts undan av andra intressen? Dessa frågor måste besvaras för att den svenska allmänheten ska kunna vara trygg med att hela sanningen kommer fram i ljuset, och för att förebygga att en eventuell framtida katastrof, vilken den än är, drabbas av en lika bristfällig hantering som Estoniahaveriet.

Lennart Berglund, ordf. Stiftelsen Estoniaoffren och Anhöriga, SEA
Lasse Johnsen, styrelseledamot SEA
Lars Borgnäs, journalist
Medlemmar i Riksdagens s.k. Estoniagrupp:
Henrik S. Järrel, f.d. riksdagsman (M), ordf.
Anders Ericsson, överlevande
Yasmina Olby, överlevande
Rolf Sörman, överlevande
Lars Ångström, f.d. riksdagsman (MP)
Mikael Öun, överlevande